

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2003/52
Karar Sayısı : 2008/58
Karar Günü : 21.2.2008

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: İstanbul 3. İş Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 25.8.1971 günlü, 1475 sayılı İş Kanunu'nun 14. maddesinin 2320 sayılı Yasa ile değiştirilen dördüncü fıkrasının "...Sosyal Sigortalar Kanununa göre yaşlılık veya malullük aylığına ya da toptan ödemeye hak kazanan..." bölümünün, Anayasa'nın 10. maddesine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I - OLAY

İş Kanunu'nun 13. maddesine göre iş akdi feshedilen, yaşlılık aylığına hak kazanmış davacıya çalıştığı kamu kuruluşlarındaki hizmet sürelerinin tamamı yerine sadece son kamu kuruluşunda geçen hizmeti dikkate alınarak kıdem tazminatı ödenmesi nedeniyle açılan davada, itiraz konusu bölümün Anayasa'ya aykırı olduğu savını ciddi bulan Mahkeme iptali için başvurmuştur.

II - İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

"İstanbul 3. İş Mahkemesi'ne 21.8.2001 tarihli dava dilekçesiyle davacı Sami Topcu vekili tarafından davalı İstanbul Büyükşehir Belediyesi aleyhine açılan davada davacının 8.7.1977 tarihinde Sümerbanka bağlı Yıldız Porselen de işe girdiği, 1995 yılında yine aynı kuruma bağlı Beykoz Deri Kundura Sanayii İşletmesinin tüm hakları ile nakledildiği ve 11.11.1996 tarihinde de İstanbul Büyükşehir Belediyesine naklinin yapıldığı İstanbul Büyükşehir Belediyesinin hükümetin tasarruf genelgesi doğrultusunda çalışanlardan 700 işçinin işine son verme kararı aldığını ve bu nedenle 30.4.2001 tarihinde İş Yasası'nın 13. maddesi uyarınca davacının iş aktinin fesh edildiğinin ancak işverenin davacıya yalnızca belediye de çalıştığı süre için tazminat ödediğini, borçlandığı askerlik süresi ve kamudaki hizmet sürelerinin birleştirmedeğinden, kıdem tazminatının 4 yıl üzerinden değil 26 yıl üzerinden ödenmesi gerektiğinden bahisle açılan davada yapılan yargılama sonunda mahkememizin 2001/1160 esas 2002/109 karar sayılı 14.3.2002 tarihli kararı ile davacının Sümerbank Holding A.Ş. bünyesinde geçen 19 yıl 4 ay 3 günlük hizmet süresi ile 4.3.1970 - 4.11.1971 devresi 1 yıl 6 aylık borçlanılan muvazzaf askerlik süresi dahil toplam 21 yıl 3 günlük hizmet süresi itibarıyla bakiye 15.238.601.519.- TL kıdem tazminatının davalıdan tahsiline karar verilmiştir.

Kararın davalı İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı vekili tarafından temyizi üzerine Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin 2002/23479 sayılı 9.12.2002 tarihli ilamı ile bozularak mahkememize iade edilmiştir. Yargıtay bozma ilamında davacının hizmet aktinin davalı işveren tarafından 1475 sayılı İş Kanunu'nun 13. maddesi gereğince sona erdirildiği, başka bir anlatımla davacı işçinin 1475 sayılı Yasa'nın 14/4. maddesinde düzenlenen koşulları gerçekleştirerek Sosyal Sigortalar Kanunu'na göre yaşlılık veya malullük aylığının ya da toptan ödemeye hak kazanarak hizmet aktini sona erdirmiş olmadığını bu nedenle davalıya ait işyerinde çalışmaya başlamadan önce değişik kamu kuruluşlarında geçen hizmet süreleri ile askerlik borçlanma süresinin kıdem tazminatı süresinin belirlenmesinde nazara alınması ve bu sürelerle ilgili kıdem tazminatından davalının sorumlu tutulmasının mümkün bulunmadığı ayrıca işyeri devride söz konusu olmadığından somut olayda 1475 sayılı Yasa'nın 14/2. maddesindeki koşulların oluşmadığı belirlenmiştir.

Usul veya yasaya uygun bulunan Yargıtay bozma ilamına uyulmasına karar verilmiştir.

Davacı vekili 8.5.2003 tarihli dilekçesi ile İş Yasası'nın 14. maddesinin 4. bendindeki "Sosyal Sigortalar Kanunu göre yaşlılık veya malullük aylığının ya da toptan ödemeye hak kazanan" ibaresinin Anayasa'nın 10. maddesindeki eşitlik ilkesi ile kıdem tazminatının amacına aykırı olduğunun Anayasa'ya aykırılık iddiasının iyiniyetle yapılmış olması nedeniyle istemin ciddi olduğunun, iddianın ciddiliğine karar verilerek dosyanın Anayasa Mahkemesi Başkanlığı'na gönderilmesini talep etmiştir.

Davacı vekilinin Anayasa'ya aykırılık iddiasına ilişkin 8.5.2003 tarihli dilekçesi davalı İstanbul Büyükşehir Belediyesi vekiline tebliğiyle çıkartılmış ancak herhangi bir yazılı beyanda bulunmadıkları gibi 20.5.2003 tarihli oturuma da katılmamışlardır.

Davacı 8.7.1977 - 11.11.1996 tarihleri arasında Sümerbank Holding A.Ş. bünyesinde 19 yıl 4 ay 3 gün çalışmış, 4.3.1970 - 4.11.1971 tarihleri arası 1 yıl 6 aylık muvazzaf askerlik süresini de borçlanarak toplam 21 yıl 3 günlük hizmet süresi de gözetilerek değişik kamu kuruluşlarında geçen hizmet süreleri birleştirilerek toplam çalışma süresi üzerinden yasal haklarının ödenmesi gerekirken sadece son çalıştığı İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde geçen hizmet süresine göre yasal hakları ödenmiştir. Davacının iş aktinin İş Yasası'nın 13. maddesi uyarınca 30.4.2001 tarihinde fesh edildiği tarihte emekliliğe hak kazanmış durumda olduğu ancak sırf emeklilik için başvurusunun olmaması nedeniyle 1475 sayılı Yasa'nın 14/4 maddesi gereğince Sümerbank Holding A.Ş bünyesinde geçen 19 yıl 4 ay 3 günlük hizmetinin yok sayılmasının Anayasa'nın 10. maddesindeki eşitlik ilkesine aykırı olduğuna ilişkin iddia, Anayasa'ya aykırılık iddiası davacı tarafından ileri sürüldüğünden davayı uzatmak maksadı söz konusu olmadığından iddia mahkememize ciddi olarak kabul edildiğinden 20.5.2003 tarihli oturumda dosyamızın Anayasa Mahkemesi Başkanlığı'na gönderilmesine ve Anayasa Mahkemesi'nin bu konuda vereceği karara kadar Anayasa'nın 152. maddesi gereğince davanın geri bırakılmasına karar verilmiş olduğundan, dosyamızın tasdikli örneği ekte sunulmaktadır."

III - YASA METİNLERİ**A - İtiraz Konusu Yasa Kuralı**

25.8.1971 günlü, 1475 sayılı İş Kanunu'nun 14. maddesinin 2320 sayılı Yasa ile değiştirilen ve itiraz konusu kuralı da içeren dördüncü fıkrası şöyledir:

"T.C. Emekli Sandığı Kanunu ve Sosyal Sigortalar Kanunu'na veya yalnız Sosyal Sigortalar Kanunu'na tabi olarak sadece aynı ya da değişik kamu kuruluşlarında geçen hizmet sürelerinin birleştirilmesi suretiyle Sosyal Sigortalar Kanunu'na göre yaşlılık veya malullük aylığına ya da toptan ödemeye hak kazanan işçiyse, bu kamu kuruluşlarında

geçirdiği hizmet sürelerinin toplamı üzerinden son kamu kuruluşu işverenince kıdem tazminatı ödenir.”

B - Dayanılan Anayasa Kuralı

Başvuru kararında, Anayasa'nın 10. maddesine dayanılmıştır.

IV - İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Samia AKBULUT, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Fulya KANTARCIOĞLU, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN ve Mehmet ERTEN'in katılımlarıyla 18.6.2003 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, oybirliğiyle karar verilmiştir.

V - ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralı, dayanılan Anayasa kuralı ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, davacının iş akdininin 1475 sayılı Yasa'nın 13. maddesine göre fesh edildiği tarihte emekliliğe hak kazanmış durumda olduğu halde, emeklilik için başvurusunun olmaması nedeniyle kendisine 1475 sayılı Yasa'nın 14. maddesinin dördüncü fıkrasına göre son kamu kuruluşu işverenince hizmet birleştirilmesi yolu ile kıdem tazminatının ödenmediği, sadece son kamu kuruluşunda çalışılan süreye ilişkin kıdem tazminatının ödendiği, bunun da emeklilik dolayısıyla işten ayrılanlarla emekliliğe hak kazandığı halde başka nedenle işten ayrılarak kıdem tazminatı alanlar arasında farklı uygulamaya yol açtığı belirtilerek itiraz konusu kuralın Anayasa'nın 10. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa'nın 10. maddesinde “*Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.*” denilerek eşitlik ilkesine yer verilmiştir.

İtiraz konusu bölümün yer aldığı dördüncü fıkrada, T.C. Emekli Sandığı Kanunu ve Sosyal Sigortalar Kanunu'na veya yalnız Sosyal Sigortalar Kanunu'na tabi olarak sadece aynı ya da değişik kamu kuruluşlarında geçen hizmet sürelerinin birleştirilmesi suretiyle yaşlılık veya malullük aylığına ya da toptan ödemeye hak kazanan işçiye, bu kamu kuruluşlarında geçirdiği hizmet sürelerinin toplamı üzerinden son kamu kuruluşu işverenince kıdem tazminatı ödenmesi öngörülmektedir.

İptali istenilen bölümde belirtilen Sosyal Sigortalar Kanunu'na göre yaşlılık veya malullük aylığı ya da toptan ödemeye hak kazanmış olma durumu, Sosyal Sigortalar Kanunu kurallarına göre Sosyal Sigortalar Kurumu'na belirlenmektedir.

Buna göre hizmet akdininin 14. maddenin birinci fıkrasında belirtilen koşullardan biri ile sona erdirilmesi ve T.C. Emekli Sandığı Kanunu ve Sosyal Sigortalar Kanunu'na veya yalnız Sosyal Sigortalar Kanunu'na tabi olarak sadece aynı ya da değişik kamu kuruluşlarında geçen hizmet sürelerinin birleştirilmesi suretiyle yaşlılık veya malullük aylığına ya da toptan ödemeye hak kazanılması durumunda işçinin kamu kuruluşlarında geçirdiği hizmet sürelerinin toplamı üzerinden son kamu kuruluşu işverenince kıdem tazminatının ödeneceği açıktır.

Kişinin emekli olacağını bildirip bildirmemesi şart olmayıp, önemli olan yaşlılık veya malullük aylığına ya da toptan ödemeye hak kazanmasıdır. Bu ödemelere hak kazanmışsa son kamu kuruluşunca kamu kuruluşlarında geçirilen hizmet sürelerinin tamamı üzerinden kıdem tazminatının ödenmesi gerekeceği kuşkusuzdur.

Açıklanan nedenlerle, yaşlılık veya malullük aylığına ya da toptan ödemeye hak kazananların başvurup başvurmamaları yönünden bir ayırım yapılamayacağından kural Anayasa'nın 10. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Serdar ÖZGÜLDÜR ve Şevket APALAK bu görüşe katılmamışlardır.

VI - SONUÇ

25.8.1971 günlü, 1475 sayılı İş Kanunu'nun 17.10.1980 günlü, 2320 sayılı Yasa ile değiştirilen 14. maddesinin dördüncü fıkrasının “...Sosyal Sigortalar Kanununa göre yaşlılık veya malullük aylığına ya da toptan ödemeye hak kazanan...” bölümünün, Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Serdar ÖZGÜLDÜR ve Şevket APALAK'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 21.2.2008 gününde karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Sacit ADALI
Üye Fulya KANTARCIOĞLU	Üye Ahmet AKYALÇIN	Üye Mehmet ERTEN
Üye A. Necmi ÖZLER	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Şevket APALAK
Üye Serruh KALELİ		Üye Zehra Ayla PERKTAŞ

KARŞIOY GEREKÇESİ

25.8.1971 tarih ve 1475 sayılı İş Kanunu'nun 14. maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan ve iptali istenen “...Sosyal Sigortalar Kanununa göre yaşlılık aylığına ya da toptan ödemeye hak kazanan...” ibaresinin aşağıda açıklanan nedenlerle iptali gerekmektedir:

1- Anılan Kanun'un 14. maddesinin dördüncü fıkrası, gerçekte kamu işverenlerine hitap etmekte olup, dava konusunda olduğu gibi muhtelif kamu kuruluşlarında işçi statüsünde çalışan, kamu kurumları arasında kıdem tazminatı

almaksızın (iş akdi feshedilmeksizin) işyeri değiştiren ve son çalıştığı kamu işverenince iş akdi sona erdirilen işçilere “salt SSK’na göre yaşlılık veya malullük aylığına ya da toptan ödemeye hak kazanması halinde”, birleştirilen kamu kuruluşlarında geçirdiği hizmet sürelerinin toplamı üzerinden, kendisine son kamu kuruluşu işverenince kıdem tazminatı ödeneceğini öngörmektedir. Diğer bir deyişle, davanın somutunda olduğu gibi, kıdem tazminatı almaksızın, naklen geçiş, özelleştirme v.b. nedeniyle başka kamu işverenine devredilme halinde, kişi (işçi) yaşlılık veya malullük aylığına ya da toptan ödemeye müstahak değilse; önceki kamu işverenlerince ödenmeyen (işten çıkarılma değil, başka kamu kuruluşuna naklen geçiş söz konusu olduğu için) kıdem tazminatlarından son kamu işvereni sorumlu olmayacak, sadece kendisi yönünden olan çalışma sürelerini dikkate alarak kıdem tazminatı ödeyecektir. İşçi de uzun yıllara varan emeğinin karşılığını tam alamamak gibi bir sonuçla karşı karşıya kalacaktır.

2- Kural, belirtilen bu niteliği itibarıyla Anayasa’nın 2. maddesindeki “Sosyal hukuk devleti” ilkesine aykırı düştüğü gibi, Anayasa’nın 49. maddesindeki “çalışanları korumak...” ilkesiyle de bağdaşmamaktadır.

3- 1475 sayılı Kanun’un 14. maddesinin ilk üç fıkrasının öngördüğü hükümler dikkate alındığında da, kamuda çalışan işçiler ile kamuda çalışmayan işçiler yönünden “kıdem tazminatı” bakımından farklı kriterler getirilmesinin Anayasa’nın 10. maddesindeki “eşitlik” ilkesi ile de bağdaşır yanının olmadığını söylemek gerekir.

Açıklanan nedenlerle, kuralın Anayasa’nın 2., 10. ve 49. maddelerine aykırı düşmesi nedeniyle, iptali gerektiğini değerlendirdiğimden; davanın reddi yolundaki çoğunluk kararına katılmıyorum.

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

AZLIK OYU

Anayasa’nın 10. maddesinde herkesin, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğu vurgulanmıştır.

Anayasa 60. maddesiyle de herkesin sosyal güvenlik hakkına sahip olduğunu açıklamıştır.

1475 sayılı İş Kanunu, hizmet sözleşmelerinin Yasada belirtilen şekillerde feshi halinde kıdem tazminatı ödeneceğini öngörmüştür. Kıdem tazminatını düzenleyen 14. maddenin dördüncü fıkrası kamu kuruluşlarında görev yapan işçilerle ilgilidir. Fıkraya göre, kamu kuruluşlarında çalışan işçilerden hizmet süresi birleştirilerek Sosyal Sigortalar Kanununa göre yaşlılık veya malullük aylığı ya da toptan ödemeye hak kazanan işçiye kıdem tazminatı son çalıştığı kurumca ödenecektir.

Hizmet sözleşmesi sona erdiğinde çalışmada geçen her tam yıl sayısınca ödenen kıdem tazminatını, hizmet birleştirilenlerle ilgili olarak iş sözleşmesinin feshi sırasında yaşlılık aylığı alma ya da toptan ödeme koşuluna bağlamak, sosyal güvenlik ilkesine dayanan bir hak olan kıdem tazminatının yetkin anlamda tanınmaması sonucunu doğuracaktır. Başka bir anlatımla, işçinin daha önce çalıştığı kamu kuruluşlarında geçen hizmet süreleriyle ilgili kıdem tazminatları, sözleşmenin feshedildiği tarihte yaşlılık aylığı alınmaması halinde ödenememiş olacaktır. Bu durum yaşlılık aylığı olarak işten ayrılanlarla, yaşlılık aylığını başka bir kamu kuruluşunda çalışmaya başlamadığı halde bir süre sonra alanlar arasında kıdem tazminatı yönünden farklı uygulamalara neden olacak ve böylece doğacak hak yoksunluğu da Anayasal eşitlik ilkesiyle çelişecektir. Anayasal eşitlik ilkesi hiç kuşku yokki durgun bir aynılığın değil, oluşan konuların getirdiklerinin zamansız yayılımıyla oluşan kapsayıcı bir eşitliğin yansımasıdır. Maddenin yazılış biçimi ve öngörülüşündeki amaç da başka bir yorumla eşitsizliğin uygulamadan kaldırılmasına elverişli değildir.

Açıklanan nedenlerle Kuralın iptali gerekeceği oyuyla karara karşıyım.

Üye
Şevket APALAK